

NEONUCLEUL INDUSTRIAL RIENI - SUDRIGIU ȘI IMPLICAȚIILE ÎN ORGANIZAREA SPAȚIULUI GEOGRAFIC DIN DEPRESIUNEA BEIUȘULUI

H. POPA - BOTA*, V. ZOTIC**

ABSTRACT.- *Rieni - Sudrigiu Industrial Neonucleus and its Implications in the Geographical Space Organization in the Beiuș Basin.* Rieni - Sudrigiu Industrial Neonucleus has developed in the Beiuș Basin from 1992, based on the regress of the industry in the towns placed here: Beiuș, Ștei, Vașcău and Nucet. The developement of the neonucleus that has 100% private capital shows the viability of the private sector, that is organized on the principle of the free - market. The article presents the factors of the localisation and its impacts on the geographycal space organization in the Beiuș Basin.

În Depresiunea Beiușului, pe teritoriul comunei Rieni, începând din anul 1992 s-au format și dezvoltat două mari și moderne platforme ale industriei alimentare, de producere și îmbuteliere a băuturilor alimentare.

În localitatea Rieni - situata de-a lungul șoselei E79 la o distanță de 9Km de orașul Beiuș, respectiv 5 km de orașul Ștei și de-a lungul căii ferate Vașcău-Oradea - s-a înălțat platforma de industrie alimentară European Drinks, specializată în producerea băuturilor răcoritoare, devenită în scurt timp cea mai mare investiție în domeniu din partea centrală și de sud-est a Europei. În cadrul acestei platforme funcționează 3 sectoare distincte: un sector complet computerizat de îmbuteliere în cutii Tetra Pak; un sector cu tehnologie la înalt nivel mondial, care produce băuturi răcoritoare și băuturi alcoolice îmbuteliate în flacoane P.E.T. de 0,5; 1,5 și 2 litri și în doze de 0,33 litri; un sector de producere și îmbuteliere a unor rafinate băuturi alcoolice la sticlă.

Prin inaugurarea acestor trei sectoare, cu tehnologie de ultimă oră pe plan mondial, platforma din Rieni are acum o capacitate de îmbuteliere de peste 2 milioane litri pe zi.

La aproximativ 2 km de Sudrigiu s-a construit una dintre cele mai mari și moderne unități de industrie alimentară din centrul și sud-estul Europei, fiind specializată în producția de băuturi alcoolice.

---

* Liceul "Brassai Samuel", 3400 Cluj-Napoca, Romania.

** Cernauti, Ucraina.

European Drinks este o companie cu capital privat 100% și are în prezent peste 3500 de angajați. Numărul acestora va crește odată cu inaugurarea platformei industriale Sudrigiu.

Băuturile alimentare produse și îmbuteliate de către European Drinks sunt distribuite pe piața internă și externă de către Transilvania General Import-Export.

Factorii localizării. Amplasarea celor doua platforme industriale în Depresiunea Beiușului a fost "dictată" de un cumul de factori obiectivi dar și subiectivi. Factorii geografici au avut o pondere substanțială în acest sens.

1. Depresiunea Beiușului este o arie de convergență a fluxurilor de materie și energie; în acest caz apa este materia primă principală.

2. Amplasarea celor doua platforme pe terasa principala (15 m) a Crișului Negru, în zona de maximă extensiune spațială a acestuia valorifică la parametri superiori potențialul morfologic. Se utilizează astfel resursele de apă ale terasei - de o foarte bună calitate - și se exclude riscul inundațiilor.

3. Structura terasei ofera un fundament admisibil; fiind formată din formațiuni grosiere - pietrișuri - ce au rezistența admisibilă de 300 - 450 KPa în presiuni convenționale. De altfel, rezistența fundamentului a reprezentat una din cauzele strămutării platformelor din zona de câmpie (Mădăras) în cea depresionară.

4. Potențialul de comunicație ridicat al axei economice a Crișului Negru a oferit condiții favorabile amplasării și dezvoltării neonucleului industrial. Cele două unități beneficiază de prezența șoselei E79 cu posibilitatea racordării la patru orașe importante, respectiv Oradea, Arad, Deva și Câmpeni. De asemenea se utilizează calea ferată Vașcău - Holod cu acces spre Oradea și Arad atât pentru transportul materiilor prime cât și a produselor finite (fig 1).

5. Un factor important l-a reprezentat preluarea și utilizarea infrastructurii fostelor unități C.A.P. (grajduri, depozite agricole, foraje de apă, drumuri, rețele electrice).

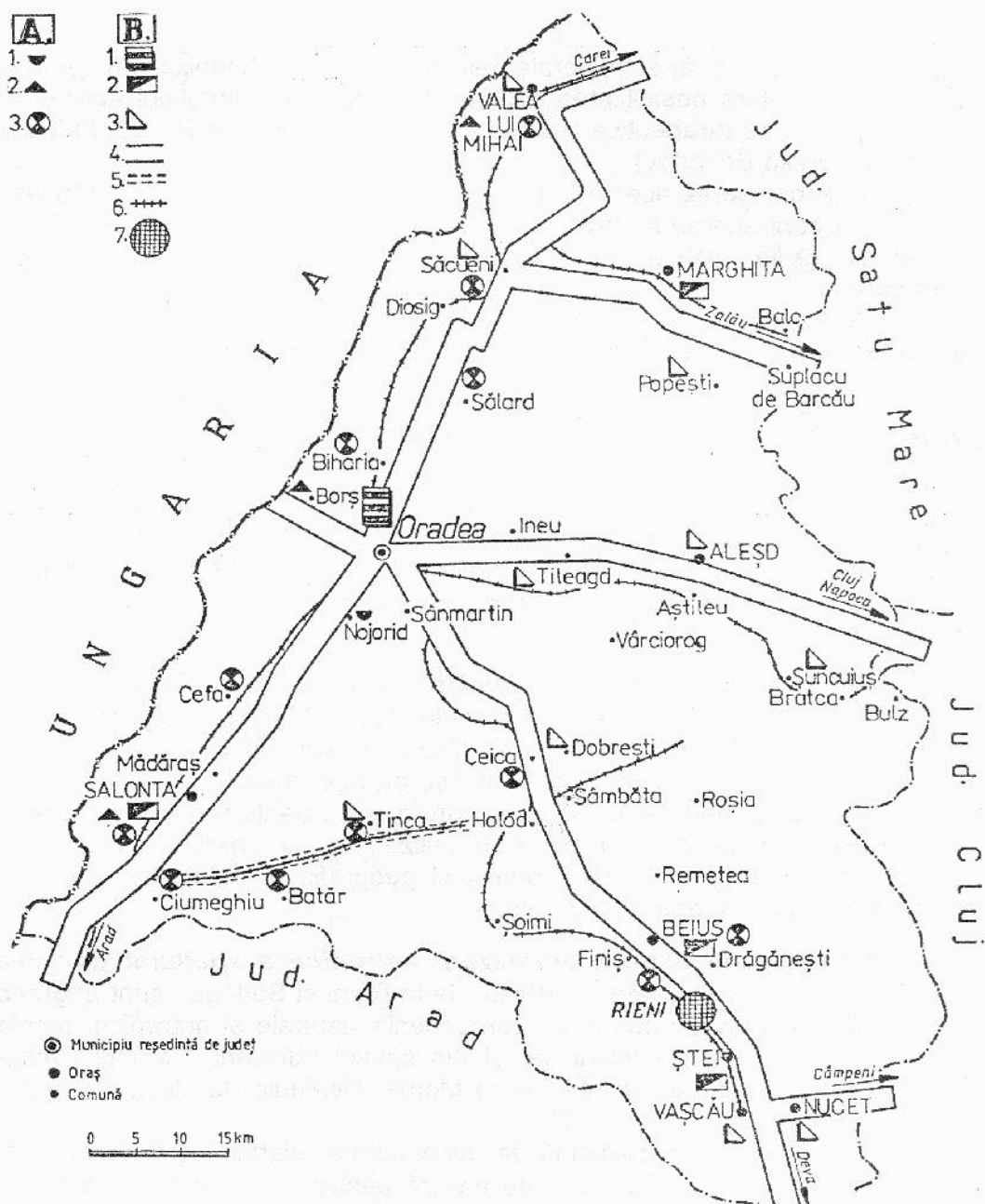
6. Valorificarea resurselor umane din Depresiunea Beiușului și arealele adiacente.

7. Potențialul agricol al depresiunii dar și al spațiilor învecinate oferă premisele dezvoltării și diversificării activităților neonucleului.

8. Traversarea depresiunii de către două linii de înaltă tensiune (110 Kv) a permis racordarea lesnicioasă a celor două platforme printr-o rețea proprie de 20 Kv pe tronsonul Stei - Rieni - Sudrigiu.

9. Un alt factor al localizării îl reprezintă zonarea seismică a teritoriului; acesta se încadrează în categoria "teren mediu" (pachet geologic superficial cu viteza de propagare a undelor "S" de 300-500 m/s).

10. Factorul climatic influențează resursele de apă, având în vedere că la doar 60 de km se află stațiunea balneoclimaterică Stâna de Vale care este polul pluviometric din România (1540 mm/an).

Fig. 1. Principalele elemente potențiale de dezvoltare. A. Elemente funcționale atractive pentru activități economico-sociale. 1. zone libere; 2. zone vamale; 3. spații importante pentru depozitarea produselor agricole. B. Rolul și funcțiunile localităților. Poli de dezvoltare de importanță: 1. județeană; 2. echilibru; 3. intercomunală. Echipări majore de circulație; 4. axe majore de circulație; 5. axa propusă; 6. căi ferate; 7. neonucleul industrial Rieni-Sudrigiu; 8. municipiu reședință de județ; 9. oraș; 10. comună.

11. Prezența apei minerale naturale "Izvorul Minunilor" în stațiunea Stâna de Vale oferă posibilitatea captării, racordării și îmbutelierii acestei ape care are și valențe terapeutice (Stâna de Vale este singurul loc din țară unde se tratează boala Basedov).

12. Amplasarea acestor unități în vecinătatea graniței de vest (75 km) a contribuit la contracararea intrărilor de produse similare în special din Ungaria (dar și din țările vestice) și diminuarea concurenței prin produse calitativ superioare.

13. Factorul subiectiv îl reprezintă proveniența investitorilor din spațiul depresionar și dorința acestora de dezvoltare a meleagurilor natale.

1. Impactul asupra organizării spațiului geografic din Depresiunea Beiușului. Dezvoltarea neonucleului industrial alimentar Rieni - Sudrigiu va avea implicații importante atât în organizarea spațiului geografic natural cât și a celui antropic din Depresiunea Beiușului. În prezent acest neonucleu se conturează a fi "liderul" economic al depresiunii iar în perspectiva va contribui la direcționarea evoluției socio-economice a zonei. Datele statistice relativ limitate, ne permit doar emiterea unor ipoteze de evoluție a depresiunii sub influență directă a acestor mari unități.

1.1 Impactul asupra organizării naturale a spațiului geografic.

Principala resursă naturală a neonucleului Rieni-Sudrigiu o constituie apa. Aceasta este captată, prelucrată și valorificată la parametri calitativ superiori. În perspectivă propunem captarea și valorificarea apei minerale naturale "Izvorul Minunilor" din stațiunea Stâna de Vale, care are și valențe terapeutice (tratarea bolii Basedov); această apă poate fi utilizată și la producerea de sucuri naturale. În acest caz se aplică principiul geografic al corectării modului de valorificare a apei ca resursă naturală.

1.2 Impactul asupra organizării antropice a spațiului geografic.

Prin construirea și dezvoltarea unităților de la Rieni și Sudrigiu, sunt angrenate în circuitul economic un cumul de componente naturale și antropice, racolate atât din Depresiunea Beiușului cât și din spațiul adiacent - Munții Pădurea Craiului, Munții Bihorului, Munții Codru Moma, Dealurile de Vest, Câmpia de Vest.

Societățile care participă la dezvoltarea platformelor de industrie alimentară oferă în prezent locuri de muncă pentru peste 3500 de persoane, dintre care un procent însemnat având studii superioare, persoane tinere, dinamice și bine motivate (media de vârstă este sub 35 de ani iar salariile sunt net superioare salariului mediu pe economie).

Angajații cu studii superioare (mai ales economiști, informaticieni, ingineri, laboranți) au fost recrutați din centrele universitare Cluj-Napoca, Timișoara și Oradea și au domiciliul stabil în orașele Beiuș, Ștei, Vașcău sau

Nucet. Este de remarcat în acest caz fluxul de intelectuali spre acest neonucleu, contrabalansând fluxurile spre Oradea.

Angajații cu studii medii sunt în majoritate absolvenți de liceu și școli profesionale, cu domiciliul stabil în așezările rurale situate pe axa Beiuș-Vaşcău. Aceștia provin în cea mai mare parte dintre foștii muncitori ai unităților industriale aflate în declin din orașele Ștei, Beiuș, Vașcău sau Nucet. S-a diminuat astfel șomajul din Depresiunea Beiușului prin reintegrarea profesională a muncitorilor disponibilizați. Prin promovarea tinerilor și posibilitățile de specializare la locul de muncă sunt stopate fluxurile de emigrație din spațiul depresionar și stimulată chiar imigrația. Ca urmare va crește densitatea populației (mai ales a celei tinere), nupțialitatea, natalitatea și vom asista la fortificarea grupei de vârstă tinere (sub 35 de ani).

Legat de forța de muncă, preconizăm că în viitorul apropiat se vor produce modificări ale structurii profesionale a populației. Acestea vor fi imprimate de necesitățile actuale și de perspectivă ale unităților.

Prin prezența unităților în comuna Rieni, considerăm că va fi perfecționat sistemul educațional și cel sanitar. Peste 70% din forța de muncă are domiciliul stabil în așezările rurale și urbane situate pe axa Beiuș-Vaşcău; s-a produs astfel o inversare a fluxurilor de navetiști care converg spre neonucleu, încadrându-se între izocronale de 15 și 25 minute (interval de deplasare optim, care nu afectează capacitatea de muncă a angajaților). Înainte de apariția unităților centrele spre care gravitau fluxurile de navetiști erau Beiuș, Ștei și Vașcău.

Prin inaugurarea în toamna anului 1997 a platformei de industrie alimentară de la Sudrigiu, care va cuprinde o mare distilerie de alcool dar și instalații de îmbuteliere a altor băuturi (lapte, ceai) se vor produce modificări substanțiale în modul de utilizare a terenurilor agricole. În primul rând va fi redusă fragmentarea proprietăților agricole și vor fi stimulate formele de asociere. Țăranii vor fi cointeresați pentru a produce (cereale, fructe, lapte) pentru acest neonucleu. De asemenea vor fi reduse substanțial costurile de transport.

Pentru aplicarea corectă și fără riscuri a tehnologiilor agricole, în concordanță cu necesitățile reale ale unităților, se impune cunoașterea valențelor naturale ale terenurilor agricole (bonitatea). Spațiul imediat de racolare a materiilor prime îl constituie Dealurile de Vest și Câmpia de Vest care prin structura culturilor și producțiile obținute pot contribui substanțial la asigurarea materiilor prime (cereale, fructe, lapte, zahăr). Din spațiul montan pot fi valorificate mai ales fructele de pădure.

Prin îmbutelierea produselor lactate se creează perspectivele pentru dezvoltarea sectorului zootehnic (ferme de vaci) care vor putea valorifica la parametri calitativ superiori pășunile și fânețele naturale din munții Pădurea Craiului, Bihorului și Codru Moma. În acest caz poate fi dezvoltată zootehnia extensivă. Caracter intensiv poate fi imprimat zootehniei din spațiul depresionar prin utilizarea plantelor furajere (trifoi, lucernă, borceag) și a produselor rezultate prin brichetare în urma procesului tehnologic de distilare a cerealelor

(peste 10 vagoane de cereale pe zi). Se pot dezvolta astfel în lanț și alte ramuri ale zootehniei. Trebuie avută în vedere evitarea riscurilor monoculturilor și diversificarea activităților agricole.(Fig. 2.)

Fig. 2. Valorificarea potențialului productiv al pământului. A. Zone agricole cu profil dominant. 1. Producția de cereale boabe, plante tehnice, legume și creșterea animalelor; 2. creșterea animalelor, producție de cereale boabe, cartofi, fructe și struguri; 3. Creșterea animalelor în sistem silvo-pastoral. B. principalele unități de producție agricolă. 4. societăți comerciale; 5. stațiuni experimentale; 6. complexe agrozootehnice de tip industrial; 7. sere; 8. baze de colectare și depozitare; 9. neonucleul industrial Rieni-Sudrigiu; 10. municipiu reședință de județ; 11. oraș; 12. comună.

Punctul de plecare în formarea platformei Rieni I-a reprezentat preluarea și integrarea din mers a vechilor componente ale fostului C.A.P. (grajduri, foraje de apă, depozite agricole, rețea de drumuri). S-a aplicat astfel principiul geografic al conservării structurilor existente. Aceste structuri au fost apoi consolidate și extinse. Se aplică astfel și principiul consolidării structurilor existente.

Această mare investiție realizată pe teritoriul comunei Rieni contribuie la creșterea substanțială a bugetului local, ceea ce se va reflecta printr-o echipare tehnică superioară în comparație cu comunele învecinate.

Transportul este elementul vehiculat al materiei, energiei și informației. Cele două unități fiind mari consumatoare de materie și energie vor determina modernizarea infrastructurii pentru transporturi, respectiv șoseaua E79, calea ferată Vașcău - Oradea și Vașcău - Arad, precum și drumurile județene și comunale din Depresiune. Gara Sudrigiu va fi modernizată și va constitui o adevărată placă turnantă pentru cele două platforme. Acest neonucleu a reactivat, de altfel, transportul CFR pe tronsonul Ștei - Oradea, dar și autobaza din Ștei care contribuie la transportul (gratuit) al forței de muncă. Transporturile speciale vor fi prezente tot mai mult în Depresiunea Beiușului (apeducte, linii de electricitate). De asemenea aceste unități atrag perfecționarea telecomunicațiilor în această zonă (telefonie prin fibră optică). Transilvania General Import Export, firma care distribuie produsele celor două platforme, dispune de un parc auto format din peste 500 de autovehicule dintre care peste 100 de transport marfă. În prezent peste 70% din produsele obținute sunt transportate cu mijloace auto. Pentru reducerea timpului de deplasare, propunem strămutarea parcului auto de la Sânmartin în vecinătatea celor două platforme.

Neonucleul industrial Rieni-Sudrigiu s-a format cu capital privat 100% și se dezvoltă în centrul Depresiunii Beiușului pe fondul declinului sectorului industrial din orașele Ștei, Beiuș, Vașcău și Nucet. Evoluția explozivă a neonucleului reprezintă un exemplu pozitiv al viabilității sectorului privat care este impulsivat de interesul față de proprietatea privată. Industria celor 4 orașe este în prezent "eclipsată" de aceste două platforme industriale. Preconizăm că în viitor în orașele Beiuș și Ștei va crește ponderea populației ocupate în sectorul terțiar, iar în mediul rural cea ocupată în sectorul secundar.

Cele două platforme ale industriei alimentare - prin dotarea tehnică cu aparatură de ultimă oră - pot reprezenta și importante obiective turistice antropice și pot fi integrate în circuitul turistic al depresiunii (Peștera Urșilor, Izbucul Călugări, Mănăstirea Călugări, bisericile de lemn de la Rieni și Sebiș). Implicarea acestor unități în activitățile turistice și culturale ale zonei (organizarea de serbări câmpenești) pot avea efecte benefice în acțiunea de promovare a produselor acestor firme.

Cu siguranță neonucleul Rieni - Sudrigiu va avea un rol foarte important în organizarea spațiului geografic al depresiunii Beiușului. Politicile economice ale axei economice a Crișului Negru trebuie să țină seama de aceste mari unități și să le integreze în circuitele economice ale regiunii. Marea diversitate a resurselor naturale și umane din Depresiunea Beiușului și arealele adiacente oferă posibilități multiple de dezvoltare și extindere a neonucleului.

Cel mai important aspect al dezvoltării acestor unități în Depresiunea Beiușului îl reprezintă creșterea nivelului de trai al populației datorită veniturilor net superioare față de salariul mediu pe economie.

Concluzii. Neonucleul industrial Rieni - Sudrigiu, cu capital privat 100 %, s-a dezvoltat în Depresiunea Beiușului, pe fondul regresului sectorului industrial din orașele Ștei, Beiuș, Vașcău și Nucet. Acesta oferă potențial de dezvoltare, cu condiția adaptării la cerințele pieței. Cererea și oferta se stimulează reciproc determinând o dinamică intensă în spațiul geografic în care se localizează unitatea. Pentru a supraviețui acestei dinamici, platformele neonucleului trebuie să-și adapteze în permanenta oferta la cerere.

Un aspect destul de favorabil pentru dezvoltarea acestora îl constituie faptul că piața românească de produse alimentare este acoperită cu produse de calitate, în majoritate din import; prețul acestora, raportat la investiția realizată, la care se mai adaugă costurile de transport și taxele vamale, este destul de mare față de puterea de cumpărare a populației din România. Acest aspect poate fi exploatat foarte eficient prin lansarea pe piață a produselor de aceeași calitate dar la care se scad o serie de costuri.

Un alt aspect important este diversificarea ofertei în permanență, chiar fără a ține cont de cerere; aceasta se impune din mai multe cauze: posibilitatea de a produce în flux permanent chiar și în situații în care scade cererea pentru un anumit produs; utilizarea tuturor materiilor prime din zonă (cereale, fructe, legume) pe sezoane; populația din țara noastră nu s-a emancipat încă în privința diversificării produselor, aici existând un potențial deosebit pentru plasarea de noi produse de calitate superioară, utilizând aceleași materii prime; se sfidează în acest fel concurența unităților monoprofilate.

O altă concluzie este că menirea acestor neonuclee în cadrul teritorial concret, ținând cont de posibilitățile financiare, este să susțină și să dezvolte alte sectoare ca: educația, cu unele profilări pe plan local, cultura din spațiul depresionar, turismul.

Geografia economică trebuie să acorde o atenție deosebită acestor neonuclee economice, datorită impactului asupra comunităților locale, a modului de utilizare a terenurilor și nu în ultimul rând, asupra organizării spațiului geografic. Menirea geografiei economice este de a căuta soluții optime, practice, împreună cu managerii unităților, pentru evitarea unor stări

critice. În acest fel se explică implementarea din ce în ce mai mult a geografilor în domeniul practic, datorită formației lor profesionale, de a privi spațial dinamica sistemelor. Atenție deosebită trebuie acordată susținerii potențialului natural și social al Depresiunii Beiușului, pentru a nu se atenta la baza existențială a spațiului.

BIBLIOGRAFIE

1. Berindei, I. (1968), *Posibilități de utilizare a reliefului din Depresiunea Crisului Negru*, Lucr. Șt. Geogr., Oradea.
2. Botez, M., Celac, M.(1980), *Sistemele spațiului amenajat*. Edit. Științifică și Enciclopedică, București.
3. Guran, L. (1993), *Teorii de localizare a activităților economice și actualitatea lor*. Lucr. Ses. Șt., Analele, București.
4. Ianoș, I. (1987), *Orașele și organizarea spațiului geografic*. Ed. Acad., București
5. Lefond, R. (1986), *Amenagement polyvalent du territoire Mont-Royal (Québec)*. Modulo Edident.
6. * * * (1993), *PATZ Munții Apuseni*, Jud Bihor, vol I, II.
7. * * * (1994), *PATJ Bihor, Disfuncționalități, prognoze și priorități*, noiembrie, faza a III-a.
8. * * * (1994), *PATJ Bihor, Strategii și programe de aplicare*, decembrie, etapa a III-a.